

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 26/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen om stats- budgeten för 2014

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 24 september 2013 regeringens proposition om statsbudgeten för 2014 (RP 112/2013 rd) till finansutskottet för beredning.

På grundval av 38 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning har jord- och skogsbruksutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen till finansutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jyri Inha och budgetråd Kirsti Vallinheimo, finansministeriet
- lantbruksråd Esa Hiiva, forstråd Marja Kokkonen, ekonomidirektör Hannele Laihonon, överinspektör Anna-Leena Miettinen och konsultativ tjänsteman Heikki Piiparinen, jord- och skogsbruksministeriet
- professor Heikki Lehtonen, Lantbruksekonomiska forskningsanstalten
- överdirektör Hannu Raitio, Skogsforskningsinstitutet
- förvaltningsdirektör Jorma Tolonen, Finlands skogscentral
- direktör Ritva Toivonen, Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio

- verkställande direktör Jouko Setälä, ProAgria Maaseutukeskusten Liitto
- verksamhetsledare Jyrki Jalkanen, Handelsträdgårdsförbundet
- vice verkställande direktör Simo Jaakkola, Maskinföretagarnas förbund rf
- direktör Minna-Mari Kaila och utredningschef Erno Järvinen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- verksamhetsledare Johan Åberg, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- direktör för skogsärenden Jouni Väkevä, Skogsindustrin rf
- verksamhetsledare Simo Moisio, Arktiset Aromit ry
- verksamhetsledare Anne Ollila, Renbeteslagsföreningen
- verkställande direktör Osmo Seppälä, Vattenverksföreningen
- verkställande direktör Seppo Hassinen, Suomen 4H-liitto ry.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral
- Forststyrelsen
- Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet (VFFI)
- Byaverksamhet i Finland rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Jordbruk

Utskottet ser det som viktigt att satsa på konkurrenskraft och strukturutveckling inom jord- och skogsbruket och på landsbygden över lag. En bioekonomi som bygger på förnybara naturresurser kommer i framtiden att få ytterst stor betydelse för hur landets ekonomi utvecklas. Utskottet vill i sammanhanget särskilt lyfta fram att åtgärderna för att öka landets export måste utökas kraftigt för att vår handelsbalans i framtiden ska uppvisa överskott.

Jordbrukspolitiken bör stödja en lönsam verksamhet på aktiva gårdar, jordbrukarnas inkomstutveckling och livsmedelsproduktion med inhemska råvaror. Det är viktigt att familjejordbruket utvecklas mot bättre produktivitet och konkurrenskraft.

Utskottet konstaterar att inom förvaltningsområdets anslag minskar det nationella stödet för jordbruk och livsmedelsekonomi enligt propositionen med 12,2 miljoner euro jämfört med 2013. Likaså beräknas EU-inkomststödet och EU-marknadsstödet minska med 15,2 miljoner euro. Avträdelsestödet och avträdelsepensionerna minskar med knappa 13 miljoner euro jämfört med 2013 beroende på ändringar i åldersstrukturen och på att de äldre odlarna blir färre. Trots att budgetändringarna 2013—2014 är små jämfört med de sammanräknade jordbruksstöden inverkar det nationella stödet (huvudsakligen stöd för mjölk per liter, nötkreatur och vissa odlingsväxter) i alla fall väsentligt på produktionsen och jordbruksinvesteringarnas lönsamhet.

Det centrala är att sporra unga odlare att ägna sig åt jordbruk eftersom antalet generationsskiften har minskat under de senare åren, åtminstone sådana som får stöd. Därför har vi ett skriande behov av nya strukturer och nya företagare. Minskningen av antalet jordbruksföretag får inte under de närmaste åren accelerera så att också livsmedelsproduktionen minskar, då målet är att den ska förbli på nuvarande nivå.

Utskottet fäster uppmärksamhet vid att de nationella stödsystemen och stöden enligt EU:s gemensamma jordbrukspolitik gradvis ses över under de närmaste åren. År 2014 används huvudsakligen samma stödsystem som 2013 vilket gör att det inte finns orsak att göra ingrepp i deras innehåll för ett enda år. Från 2015 används EU:s förnyade direkta stöd, stöd enligt utvecklingsprogrammet för landsbygden på Finlands fastland samt nationella stöd vilkas innehåll är under beredning hos ledningen för jord- och skogsbruksministeriet. Målet bör vara en kombination av stöd som med avseende på olika regioner och produktionslinjer är så balanserad som möjligt: den administrativa belastningen både för stödtagarna och förvaltningen ska vara mindre nu. Beredningen bör också beakta skrivningarna i regeringsprogrammet bl.a. om att stöden riktas till verklig, aktiv produktion. Målet kan nås t.ex. genom att i fortsättningen betala en större del än nu av EU:s direkta stöd i form av produktionsbundna stöd.

Att det nordliga stödet sjunker är problematiskt för gårdar med djurproduktion, vars lönsamhet inom många produktionsområden har försämrats väsentligt de senaste 3—4 åren. För de här viktiga gårdarna som producerar mervärde i hela livsmedelskedjan skulle det vara bättre om nedskärningarna fokuserades mer på stöd som betalas för åkerareal och inte för olika grödor eller produktionsinriktningar. Stöden för åkerareal påverkar produktionen i lägre grad än stöden för animalieproduktion och går till en större grupp jordbrukare än stöden för animalieproduktion. Stöden för åkerareal i EU-systemen kan dock inte minskas på grund av de förbindelser som ingåtts. EU-stöden kommer i själva verket att minska fortlöpande 2015—2020 som en följd av det kompromissbeslut som ingicks inom hela EU sommaren 2013.

Ett högt spannmålspris och stora fluktuationer leder till ökad osäkerhet och kostnader för gårdar med djurproduktion, framför allt inom svin- och fjäderfäsektorn. Men de största investeringsbehoven finns fortfarande inom mjölk-

produktionen, där många gårdar måste fatta beslut om att fortsätta eller upphöra med produktionen på grund av jordbrukarnas åldersstruktur men också med hänsyn till byggnadsbeståndets ålder. Härefter kommer nästan alla investeringar inom mjölkproduktionen att göras i stora kostall med fler än 50 mjölkkor. Andelen mjölkkor i sådana kostall väntas ha stigit till ca 60 procent 2020. De osäkra priserna understryker betydelsen av investeringsstöd vid stora investeringsbeslut. Därför spelar strukturstöden (Makera) en viktig roll för en balanserad investerings- och strukturutveckling. Om investeringsutvecklingen är svag under en så kort period som 1–2 år på grund av brist på stödfinansiering, minskar t.ex. mjölkproduktionen sannolikt med flera procent. Där går nämligen den strukturella utvecklingen snabbt. Det samma gäller svinuppfödning. Den strukturella utvecklingen inom jordbruket höjer framför allt arbetsproduktiviteten, men det tar tid innan lönsamheten och jordbruksinkomsten förbättras för en gård som gjort investeringar. I budgetpropositionen för 2014 finns inget reservationsanslag för Makera. Det är angeläget att fortsättningen på strukturstöden avgörs innan bristen på anslag sätter stopp för användningen.

I fråga om den strukturella utvecklingen framhåller utskottet att gårdar i storleksklassen familj jordbruk också framöver bör få sin försörjning från gården. Dessutom måste man särskilt ta hänsyn till faktorer som säkerställer jordbrukarnas arbetshälsa.

Utskottet poängterar att såväl inkomst- som strukturstöd är viktiga för att jordbruket ska utvecklas, och särskilt viktigt är det att regeringen ger akt på hur lönsamheten utvecklas på unga jordbrukares gårdar och gårdar som bedriver ett aktivt jordbruk inom alla produktionsområden och att den i förekommande fall skrider till åtgärder för att säkra verksamhetsvillkoren.

Utskottet ser det som nödvändigt att primärproduktionens villkor i livmedelskedjan genast förbättras genom åtgärder för att få ut produkterna i distribution och handel. Beredningens och handelns dominerande roll måste samtidigt utvärderas på nytt. Målet bör vara en bättre balans på marknaden med avseende på primärproduk-

tionen och konsumenternas valfrihet. Det måste också effektivare insatser till för att främja exporten av jordbruksprodukter.

Finland bör ha en jordbrukspolitisk strategi som går ut på att öka andelen ekologiskt producerad och närproducerad mat. Det behövs mer tvärsamministrativt samarbete mellan jord- och skogsbruksministeriet och arbets- och näringsministeriet om att främja beredning och marknadsföring. För att främja användningen av ekologiskt producerade och närproducerade livsmedel är det viktigt att ta fram nya konkreta åtgärder för att öka åtgången, förkorta transporter och utveckla fortsatt livsmedelsberedning i närområdet. Ekologiskt producerad och närproducerad mat bör prioriteras högre i offentliga upphandlingar. Landsbygdsområdena ska enligt regeringsprogrammet utvecklas med stöd av de styrkor och resurser som finns hos de lokala näringarna, såsom exempelvis naturprodukter. Därför vill utskottet också betona vikten av att främja utnyttjandet av naturprodukter och att trygga relaterad finansiering genom föreningarna i branschen.

Det är svårt att upprätthålla inkomstnivån inom jordbruket i ett läge där produktiviteten och strukturen behöver utvecklas samtidigt som priserna på produktionsinsatser förblir höga och jordbruket underkastas höga miljökrav när det gäller att minska utsläppen i vattnen och utsläppen av växthusgaser och att ta hand om biodiversiteten. För att garantera en positiv strukturutveckling på lång sikt och se till att inkomstnivån inte sjunker krävs det stabila och långsiktiga jordbruksstöd utöver höjda producentpriser. Både inkomststöden och strukturstöden är viktiga för att jordbruket ska utvecklas. Måluppfyllelsen för inkomst och lönsamhet på gårdarna får inte bromsas upp av att jordbruksstödet kapitaliseras i priset på åkermark.

Ägoreglering på gårdar är ett betydelsefullt sätt att effektivisera arbetet och sänka produktionskostnaderna. Därför behövs det adekvata anslag för ägoreglering.

I de myndighetsföreskrifter som utfärdas om jordbruk måste också konsekvenserna för investeringskostnaderna och den generella kostnads-

nivån inom jordbruket beaktas. Vi måste gallra i byråkratin också av kostnadsskal.

Skogsbruk

Särskilt utifrån sin starka kompetens i fråga om skogsbruk och träbiomassa har Finland goda möjligheter att främja en hållbar utveckling, möta globala utmaningar och samtidigt genom skogsbaserad bioekonomi skapa ny välfärd. Finland har också långsiktigt byggt upp kompetens som behövs för att använda naturresurserna, särskilt skog.

I budgetpropositionens utredningsdel om skogsbruk konstateras att skogsbranschen är inne i en betydande förändringsperiod. Utskottet konstaterar att massaindustrins (cellulosa) utsikter för tillfället är goda medan pappersindustrin har svårigheter. Det traditionella sambandet mellan massa- och pappersindustrin håller på att upplösas då cellulosa också används för många andra syften än papperstillverkning som en del av bioekonomin.

Bioekonomin väntas i framtiden vila på tillgången på biomassa till ett konkurrenskraftigt pris. Den nuvarande potentialen för biomassa räcker inte för att nå målen i bl.a. EU:s strategi för en bioekonomi. Skogsbiomassornas framtida roll kommer också att betonas av att produktionen av agrobiomassor minskar produktionen av livsmedel.

I budgetpropositionen uppgår anslagen för skogbruk till 184 miljoner euro vilket innebär en minskning om 2 miljoner euro jämfört med 2013. Utskottet konstaterar att skogsvård och ombyggnad i år kan stödjas med 61,2 miljoner euro ur anslaget för hållbart skogsbruk (Kemera). Enligt utredning till utskottet hade 33,2 miljoner euro, dvs. 54 procent av anslaget använts i slutet av augusti. Här medräknas de utbetalningar om 10 miljoner euro som överfördes från fjolåret på grund av att anslaget tog slut. Arbetsmängden för Kemeraarbeten har förblivit på 2012 års nivå. I propositionen föreslås 2014 års Kemeraanslag uppgå till 59,73 miljoner euro. Anslaget minskar med 1,75 miljoner euro jämfört med innevarande år. För finansieringen av nya projekt anslås ca 55 miljoner euro eftersom

utbetalningar som överförs från 2013 till 2014 minskar anslaget med uppskattningsvis 5—6 miljoner euro. År 2014 föreslås en bevilningsfullmakt om 25 miljoner euro, dvs. 10 miljoner euro mindre än i budgeten för innevarande år. Utskottet konstaterar att fullmakten är ytterst knapp. Den är dimensionerad enligt ramen för de kommande årens anslag.

Enligt utredning till utskottet finns det 18 miljoner euro till energistöd för klenträäd i år. I slutet av augusti hade 7 miljoner euro använts. I någon utsträckning väntas medel bli överförda till nästa år. Uttaget av energived har förblivit på föregående års nivå. Medlen används till stödet för uttag av energived. I väntan på att systemet med energistöd för klenträäd ska träda i kraft har stöd för flisning dock inte längre betalats ut ur momentet 2013. För energistöd för klenträäd anvisas 20 miljoner euro; det är 2 miljoner euro mer än för innevarande år.

Framställningen om det ändrade systemet med energistöd för klenträäd är fortfarande under behandling hos kommissionen. I Finlands slutliga förslag har utbetalningen av stödet enligt vad kommissionen förutsätter flyttats närmare det ställe där energin produceras, dvs. stödet kan tilldelas endast anläggningar som producerar värme och/eller el. Det medför också ändringar i praxis för att söka och betala ut stödet. Stödnivån föreslås bli fem euro per kubikmeter fast mått, alltså två euro per kubikmeter flis enligt löst mått. Eftersom vi inte har klarhet i den slutliga formen för notifieringstider och stödsystemet fortsätter vi med det nuvarande Kemerastödet för uttag av energived, bl.a. för att trygga aktörernas verksamhetsvillkor. Utskottet ser det som viktigt att de nya bestämmelserna om stödsystemen träder i kraft snarast möjligt.

Av det som sagts ovan framgår att hälften av anslaget för hållbar virkesproduktion och uttag av energived hade använts i slutet av augusti. Särskilt för uttag av energived och vård av ung skog finns det fortfarande rikligt med anslag. Situationen är ovanlig jämfört med de senaste åren eftersom anslagen under de tidigare åren har varit klart mindre än vad som skulle ha behövts, och man har tvingats senarelägga utbetalningar

till följande år. Trots det vill utskottet betona att arbetsbehovet och arbetsmöjligheterna i skogarna inte har minskat: i de regionala skogsprogrammen för 2012—2015 bedöms det årliga vårdbehovet för plantbestånd och ung skog vara över 300 000 hektar, av vilket ca 165 000 sköts med kemerafinansiering. Situationen kräver att alla skogsorganisationer blir mer aktiva i fråga om rådgivning och tjänster för skogsägarna.

Utskottet anser att skogslagstiftningens ovan konstaterade mål för skogsvård absolut måste genomföras. Virkesproduktion är en exceptionellt långsiktig verksamhet där nyttan av investeringar i skogsvård och markberedning realiseras först årtionden senare. För att stödet till vård av ungskog ska ha effekt måste det huvudsakligen riktas till vård av plantbestånden. Utifrån resultaten av skogsinventeringar finns det stora behov att öka alla typer av arbeten inom skogsvård och markberedning. Förtroendet för tillgången på konkurrenskraftigt inhemskt virke är en avgörande faktor när man ser till verksamhetsvillkoren och expanderingsmöjligheterna för skogsindustrin och annan virkesanvändning i vårt land i framtiden. Med hänsyn till den stora potentialen för bioekonomi är det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv nödvändigt att främja ett hållbart skogsbruk och säkra den framtida virkesproduktionen.

Ett hållbart skogsbruk bidrar också till att tygla klimatförändringen och till att förbättra möjligheterna att använda förnybar inhemsk energi. Enligt målet i paketet för förnybar energi (2010) är målet att öka utvinningen av energi ur skogsflis till 13,5 miljoner kubikmeter, jämfört med nuläget (8,2 miljoner kubikmeter 2012). Dessutom observerade utskottet att de samlade åtagandena för förnybar energi från 2010 som bygger på EU-lagstiftning kräver att Finland höjer andelen förnybar energi till 38 procent senast 2020. Skogsflis ska uppfylla mer än hälften av åtagandet.

I handlingsprogrammet för mångfald i skogarna i södra Finland (Metso) inriktas de åtgärder som finansieras av jord- och skogsbruksministeriet till ekonomiskogar. Nästan 90 procent av Finlands skogar är ekonomiskogar. Hanteringen

av dem intar därför en central position när det gäller att trygga mångfalden. För 2014 föreslås 6,527 miljoner euro för finansiering av programmet Metso, vilket är 1 miljon euro mindre än i år. I en utredning till utskottet konstateras att när finansieringen minskar strävar man efter att rikta in åtgärderna på de objekt som inverkar starkast på mångfalden. Samtidigt observerar utskottet också att det inte längre kommer in lika många stödansökningar som förr till skogscentralen, vilket bidrar till att äventyra genomförandet av Metso-programmet. Vi behöver finna och utveckla nya metoder för att efterfrågan på stöd i fråga om ekonomiskogar ska öka igen.

Det är viktigt att resultatmålen för Forststyrelsens affärsverksamhet inte äventyrar en rationell vård och användning av de tillgångar som Forststyrelsen besitter.

Skogsforskningens betydelse för förnyelsen av skogssektorn samt forskningens strategiska roll har ökat ytterligare under de senaste åren av flera både internationella och nationella orsaker som har berörts redan ovan i denna framställning. Situationen kräver därför systematiska satsningar på forskning, tillämpning, innovationer och rådgivning.

Finansiering av forskning och landsbygdsrådgivning

I förklaringen till jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde konstateras bl.a. att framgången för ansvarsområdet är beroende av förstklassig och mångsidig kompetens och snabbt utnyttjande av innovationer när det gäller en hållbar användning av naturtillgångarna (inklusive bioekonomi och vattenresurser), tillvaratagandet av de möjligheter den förnybara energin erbjuder samt anpassningen till klimatförändringen. Sektorns miljökonsekvenser har lyfts fram, särskilt stävandet av klimatförändringen och anpassningen till den samt minskningen av näringsbelastningen inom primärproduktionen.

Forskningen inom jordbruk och livsmedels ekonomi står under de närmaste åren inför betydande utmaningar som en följd av att instituten för sektorsforskning förnyas. Förnyelserna ska ge möjligheter att fokusera på ämnen som är vä-

sentliga med avseende på jordbrukets verksamhetsförutsättningar och konkurrenskraft.

Jordbruks- och livsmedelsforskningen tar fram och förmedlar i samarbete med rådgivningen forskningsbaserad kunskap i syfte att utveckla jordbruk, trädgårdsodling, livsmedelsekonomi och anknytande företagsamhet på landsbygden. Den biologiska, ekonomiska och teknologiska forskningen i jordbruk, trädgårdsodling och livsmedelsekonomi är koncentrerad till forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT).

Det är enligt utskottets åsikt viktigt att de ekonomiska regionerna med landsortskaraktär har tillgång till sådan heltäckande rådgivning som landsbygdsföretagen behöver och erbjuder en stabil kunskapsbas för landsbygdsutveckling. Tillgången till rådgivningstjänster bör säkras och utvecklas långsiktigt, både genom nationella och genom EU-medfinansierade insatser. Under det kommande året görs också förberedelserna för EU:s nya programperiod.

Det är viktigt, menar utskottet, att det anvisas adekvata anslag för utveckling av gårdsbruk och andra landsbygdsnäringsar under moment 30.10.50 och för omkostnaderna vid forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi under moment 30.20.01.

Vägar

Ett välfungerande vägnät är av central betydelse för all verksamhet på landsbygden, framhåller utskottet. Det är också en grundläggande förutsättning för virkesproduktionen och virkesförsörjningen. Ett undermåligt vägnät, särskilt i menförestid, leder till starka säsongfluktuationer inom branschen och förorsakar sektorn extra kostnader. De enskilda vägarnas skick spelar en stor roll både för dem som bor vid dem och för landsbygdsnäringsarna. Det måste satsas tillräckligt på att rusta upp vägarna. Dessutom har det sekundära vägnätet försämrats och behöver rustas upp. Skicket på vägnätet på lägre nivå ska ses över på ett sätt som tryggar verksamhetsförutsättningarna för landsbygdsnäringsarna och skogsbruket, står det i regeringsprogrammet.

Fiskeri

Utskottet ser det som viktigt att öka konsumtionen av inhemsk fisk. I havsområdena är salskador ett betydande problem för yrkesfisket. Utskottet anser därför att regleringen av gräsälsbeståndet och ersättningarna för salskador är särskilt viktiga frågor. Det är också viktigt att främja det yrkesmässiga insjöfisket och underlätta marknadstillträdet för lokalt fångad fisk.

Det är möjligt att avlägsna fosfor från Östersjön och andra eutrofierade vatten med hjälp av effektivare yrkesmässigt mörtfiske. Med hjälp av reservationsanslaget för främjande av fiskerinäringen, marknadsföringen och strukturpolitiken finns det möjlighet att betala utgifter för främjat reduktionsfiske inom havsområden och vissa insjöområden. Utskottet välkomnar detta, för möjligheterna att fortsätta med reduktionsfiske av skräpfisk blir bättre samtidigt som primärproducenterna lättare kan omvandla skräpfisk till värdefisk. Det är viktigt att anslaget också får användas i större utsträckning på de inre vattnen, anser utskottet. Om anslag för utfiskning av skräpfisk blir oanvända i havsområden, ska de gå att använda i insjöområden.

Vattenhushållning

Ju frekventare extrema väder- och vattenförhållanden blir till följd av klimatförändringen, desto större växer sig behovet att vara förberedd inför översvänningsrisker och särskilda situationer inom vattenförsörjningen. Samtidigt ökar behovet att grundligt renovera vattenbyggnadskonstruktioner. Anslagen på kapitel 30.50 används också för att främja regionalt vattenförsörjningssamarbete, beredskapsplaner för särskilda situationer och vattenförsörjning på landsbygden. Där finns också anslag för bättre beredskap för stora översvämningar och bättre skydd för bosättningen.

I propositionen om statsbudgeten för 2014 är det sammanlagda anslaget under kapitel 30.50 (Vattenhushållning) 25,398 miljoner euro. Beloppet är 2,450 miljoner euro mindre än i budgeten för innevarande år. Minskningen av anslagsnivån beror huvudsakligen på att anslagen för vatten och avlopp samt skydd mot översväm-

ningar har skurits ner. I arbets- och näringsministeriets huvudtitel ingår dessutom anslag för skötsel av vattenhushållningsuppgifter motsvarande ca 190 årsverken i närings-, trafik- och miljöcentralernas omkostnader. I miljöministeriets huvudtitel ingår anslag för skötsel av uppgifterna motsvarande ca 25 årsverken i omkostnaderna för Finlands miljöcentral. Vattenhushållningen ska enligt regeringsprogrammet spara 8 miljoner euro 2014.

Med anslaget om 12,079 miljoner euro under moment 30.50.31 (Stöd till vattenförsörjningen och skyddet mot översvämningar) finansieras påbörjade projekt, vatten- och avloppsåtgärder på landsbygden, dvs. främst programmet för avloppssystem, och räntestöd för tidigare beviljade räntestödslån. Storleken på anslaget under momentet är densamma som 2013. Finansieringen till åtgärder för vattenförsörjning på landsbygden, i praktiken främst avloppsprogrammet, återgår från 5 miljoner euro i år till den programenliga nivån som är 8 miljoner euro. På grund av att det föreslagna anslaget för 2014 är så pass knappt tilltaget ger det alltså inte möjligheter för att med statligt stöd starta nya projekt för att säkra vattenförsörjningen i särskilda situationer eller bygga matarledning för vatten och avlopp som ska finnas till för regional vattenförsörjning och behandling av avloppsvatten. Besparingarna enligt regeringsprogrammet avdelas för vattenhushållningens del till detta moment. Utskottet vill trots det peka på den låga anslagsnivån och behovet att starta nya vatten- och avloppsprojekt med statlig finansiering.

Utskottet konstaterar att tillräckliga resurser för skydd mot översvämningar (t.ex. rensning av åar) leder till minskade utgifter för att ersätta översvämningsskador.

Byaverksamhet

Byaverksamheten har visat sig behövas i arbetet för att utveckla landsbygden inom hundratals utvecklingsprojekt och omfattande frivilligarbete. Utskottet finner det ytterst angeläget att statsunderstödet för byaverksamheten tryggas.

4H-verksamhet

Utskottet vill framhäva 4H-verksamhetens viktiga roll i fråga om att främja landsbygdens livskraft och attraktivitet genom att organisationen ordnar varierad fritidssysselsättning och serviceverksamhet, sysselsätter unga och ger dem möjlighet att pröva på företagsamhet i sin hemtrakt. Organisationen har utbildat unga inför arbetslivet och gett dem olika slags arbetsuppgifter både på landsbygden och i städerna. Den har de strukturer och den kompetens som behövs för att sysselsätta unga, ge dem kunskaper om arbetslivet och ta hand om unga, framför allt i glesbygden. Årligen sysselsätter 4H-föreningarna fler än 8 000 unga i sin arbetslivsträning.

Under moment 30.10.55 (Statsbidrag för 4H-verksamhet) föreslås ett minskat anslag jämfört med budgeten för i år. Utskottet anser emellertid att det behövs ett adekvat anslag för 4H-verksamhet.

Riksdagen har förutsatt (RP 116/2008 rd — RSk 20/2008 rd) att regeringen beaktar att vissa anslagsökningar är avsedda att göras permanent. De ska permanent läggas på en sådan nivå att riksdagen inte varje år är tvungen att åtgärda anslagen i samband med behandlingen av budgetpropositionen.

Viltskador

Enligt 9 § 2 mom. i viltskadelagen (105/2009) kan viltskador (orsakade av bl.a. stora rovdjur) ersättas bara inom ramen för statsbudgeten. För att ersättningar ska kunna betalas ut utan avbrott ska ett så stort anslag reserveras för ändamålet att det täcker in skadorna, som hela tiden ökar. Rovdjursstammarna behöver regleras på ett sätt som fungerar bra och leder till resultat för att skadorna orsakade av stora rovdjur ska minska. Det är också viktigt att snabbt betala ut ersättningar till dem som drabbas av skador.

Rennäringen

Rennäringen spelar en viktig roll för näringslivet i glesbygderna i norr. Den ger möjligheter till försörjning, den är en viktig imageskapande sidobransch för turistnäringen och den har också en stor kulturbärande roll. Men de snabbt ökan-

de rovdjursskadorna har på många håll markant försvagat lönsamheten. Det behövs adekvata anslag för att främja rennäringen. Här vill utskottet understryka betydelsen av fungerande och effektiv lagstiftning om stammarna av stora rovdjur.

I takt med att den industriella markanvändningen ökat har också behovet att samordna olika aktörers intressen ökat i hela renskötselområdet på mycket kort tid. Behovet av och efterfrå-

gan på rådgivning i rennäringen har ökat betydligt. Därför är det viktigt med adekvata anslag för renbeteslagsföreningen.

Ställningstagande

Jord- och skogsbruksutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 24 oktober 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Heikki Autto /saml
Thomas Blomqvist /sv
Markku Eestilä /saml
Satu Haapanen /gröna
Lasse Hautala /cent
Reijo Hongisto /saf

Anne Kalmari /cent
Timo V. Korhonen /cent
Pirkko Mattila /saf
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Tytti Tuppurainen /sd
ers. Lasse Männistö /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Regeringen har ordat vitt och brett om hur den ska säkra fortsatt livskraft på landsbygden och möjligheter till bra försörjning och ett gott liv för invånarna. Men de konkreta åtgärderna har varit mycket anspråkslösa. Till skillnad från regeringen vill vi sannfinländare tillförsäkra vårt lands invånare en skäligen försörjning och ett gott liv i hela landet och i alla livssituationer. Likaså vill vi försvara den finländska landsbygden nu och i framtiden. Därför skulle vi inte som regeringen ha skärpt eller försvagat villkoren för avträdelsetöd eftersom det bl.a. medför fler nedlagda gårdar och ökad arbetslöshet på landsbygden. Det är också uppenbart att sådana regeringsåtgärder leder till att vår landsbygd avfolkas eftersom jordbrukarna praktiskt taget tvingas flytta bort från sina hemtrakter till följd av regeringens centraliseringspolitik. Sannfinländarna gör allt för att en sådan utveckling ska kunna stoppas i vårt land. Likaså stöder vi GMO-frihet i Finland; vi är övertygade om att det ger oss trumf på hand i fråga om exporten i framtiden. Vi sannfinländare accepterar inte heller att GMO-produkter importeras, förädlas eller används i vårt land. Därför vill vi mer än för närvarande stödja inhemsk produktion av rent proteinfoder samt forskning som stöder det.

Finland, det finländska och skogen — de här orden förknippas starkt med vårt land. Därför är det också naturligt att rovdjurspolitiken avhandlas livligt både i offentligheten och i vårt land i övrigt. Den ena parten i debatten är de som vill skydda rovdjuren. Den andra parten är de som vill ha tillräckligt med jaktlicenser för att kunna freda sina gårdsplaner för störande rovdjur. I en del av landet är det här verklighet, och det måste bemötas seriöst. Sannfinländarna stöder tillräckligt med jaktlicenser inom sektorn. Det kan inte heller vara så att de som bedriver rennäring i norra Finland drabbas av stora förluster för att t.ex. varg eller järv har rivit renar. Därför vill vi

sannfinländare att det ska satsas mer än för närvarande också på ersättningar för rovdjursskador.

För det andra anser vår utskottsgrupp att regeringen inte i tillräcklig grad beaktar skogsbruket respektive skogssektorn och dess möjligheter i vårt land. Sannfinländarna ser skogssektorn som en bransch med stora möjligheter till framgång. Exempelvis bör en ökad användning av inhemsk torv och inhemskt virke för olika syften ges mer uppmärksamhet. Att bygga i trä ser Sannfinländarna också som en bransch med oanade möjligheter. Det bidrar också till fler jobb.

För det tredje måste också ekonomiskogarnas livskraft tryggas för att all potential inom skogssektorn i fortsättningen ska kunna utnyttjas. Därför behövs ökade satsningar på sektorn. Vi anser att det bästa sättet är att stödja plantskogs-vård, gallring i unga skogsbestånd samt kvistning av växande träd. Och vi får inte heller glömma byggandet av skogsvägar för bl.a. skogsbrukets behov. En effektiv och förnuftig skogsskötsel ger upphov till ekonomisk hållbarhet och trygghet, som i sin tur hjälper skogsindustrin att utvecklas och borgar för att den stannar kvar i vårt land.

Slutligen vill vår utskottsgrupp fästa uppmärksamhet också vid skyddet mot översvämningar. Vi sannfinländare har med stor oro följt med den senaste utvecklingen inom branschen, där ett verkligt riskmoment är under uppsegling. Nu är lagstiftningen inom branschen nämligen med kraft på väg därhän att medborgarna i ett nödläge (inklusive översvämningar/skörde-skador) lämnas utan stödåtgärder och ersättningar från statligt håll. En sådan utveckling kan vi sannfinländare inte stödja. Därför föreslår vi en betydligt större satsning på att förbättra skyddet mot översvämningar och höja dess standard jämfört med propositionen.

Avvikande mening

Vi anser följaktligen

att finansutskottet i sitt beslut bör beakta synpunkterna ovan; med stöd av dem kräver vi att de aktuella anslagen ökas enligt följande: 29 miljoner euro under moment 30.20.45 till avträdelsestöd, 4 miljoner euro under moment 30.40.42 till ersättning för rovdjurs skadegörelse samt 10 miljoner euro under moment

30.20.01 till stöd för produktion av proteinfoder. Vi föreslår också ökningar på följande moment: (30.60.44) stöd för trygghet av virkesproduktionens ut-hållighet (Kamera) 8,5 miljoner euro samt under moment (30.60.47) till stöd för inhemsk klenträdsenergi 20 miljoner euro och under moment (30.50.31) 15 miljoner euro för nivåförbättring och förebyggande av skyddet mot översvämningar.

Helsingfors den 24 oktober 2013

Lauri Heikkilä /saf
Pirkko Mattila /saf
Reijo Hongisto /saf

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Centerns utskottsgrupp bedömer regeringens budgetproposition för 2014 med fokus på tillväxten i den gröna ekonomin och på bioekonomin, sysselsättningen och bytesbalansen.

Vi godkänner inte regeringens linjeval att utsetta landsbygdsbefolkningen, jordbrukarna och skogsägarna för mångdubbla åtstramningar. Regeringen har gått hårt åt lönsamheten i primärproduktionen i alla sina ekonomiska beslut: i sitt första rambeslut, statsbudgeten för 2013, inkomstpolitiska ramuppgörelsen och förslaget till ramar för statsfinanserna 2013—2016 samt i budgetpropositionen för 2014. Utöver de nedskärningar och höjningar av skatter och avgifter som gäller alla finländare utsätter regeringen åter jord- och skogsbruksproducenterna för direkta nedskärningar.

De tilltänkta nedskärningarna i budgetpropositionen för 2014 står i strid med regeringens program. Nedskärningarna är en risk inte bara för lönsamheten i vår matproduktion utan också för försörjningstryggheten och för åtagandet att öka andelen förnybar energi.

I sitt program utfäster sig regeringen till exempel att genomföra den nationella matstrategi som riksdagen godkände; den har som mål att fördubbla värdet av vår livsmedelsproduktion fram till 2030. Och ändå tänker regeringen urholka villkoren för vår inhemska matproduktion genom betydande nedskärningar och kostnadsförhöjningar som drabbar jordbruket. Utöver de direkta nedskärningar som försämrar lönsamheten i primärproduktionen innehåller budgetpropositionen en lång rad åtgärder som i väsentlig grad kommer att öka kostnads- och skattebördan för jordbrukarna och skogsägarna. I stället bör villkoren för bioekonomi utifrån inhemska förnybara råvaror stärkas. Grön tillväxt genom inhemsk mat, träprodukter och förnybar energi-bioenergi stärker samhällsekonomin, sysselsättningen och bytesbalansen och bidrar den vägen

också till att Finland behåller sitt AAA-kreditbetyg som är livsviktigt för statsfinanserna.

Budgetförslaget för jord- och skogsbruket tar inte hänsyn till ändringarna i EU:s jordbrukspolitik vad gäller finansiering och innehåll. Det är ytterst kortsiktig att sänka anslagen inte minst för stöd till jordbruket just nu och det står också i strid med målen i regeringsprogrammet. Där konstateras det att hela systemet med jordbruksstöd ska utvärderas när det blir klart vad som beslutats om reformen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik. Vi centerledamöter kräver att anslagen under momenten för stöd till jordbruket åtminstone hålls på samma nivå som tidigare tills det slutliga innehållet i och finansieringen av CAP-reformen och de nationella stöden har avgjorts. Centerns utskottsgrupp är bekymrad över att propositionen inte heller beaktar att EU-finansieringen till vårt jordbruk minskar till följd av den jordbrukspolitiska reformen.

Det är inte befogat att skära i de nationella stöden så som regeringen föreslår. Nedskärningarna äventyrar möjligheterna att få ett bra resultat i Finlands förhandlingar med kommissionen om en förlängning av det nationella stödet för södra Finland och om stödnivåerna och formen. Genom sina åtgärder äventyrar regeringen både en förlängning av de nationella stöden och en bibehållen nivå på det permanenta 142-stödet.

Vi godkänner inte de föreslagna försämringarna och nedskärningarna i avträdelsestödet för jordbruksföretagare. Vi har för få generationsskiften per år i relation till behovet. Regeringen tar inte hänsyn till att avträdelsestödet i första hand är avsett att trygga jordbruksnäringens fortbestånd och en bättre jordbruksstruktur och den vägen också den inhemska livsmedelsproduktionen.

Om kapitaltillflödet till jordbrukets utvecklingsfond avbryts är följden på sikt att fonden måste upphöra med att stödja sektorn eller att man måste ta av de medel som reserverats för framtiden. Om tillgångarna i Jordbrukets ut-

vecklingsfond minskar, betyder det sämre möjligheter att ändra strukturstöden så att de omfattar också gårdar som inte uppfyller de nuvarande storlekskriterierna. Vi centerledamöter godkänner inte regeringens val att avstå från rekaptalisering och inte förklara vad det som står i regeringsprogrammet om att utvärdera fortsättningen för Gårdsbrukets utvecklingsfond Make-ra betyder. Centerns utskottsgrupp kräver att regeringen meddelar sig om sin plan för en fortsättning på de funktioner som hör till utvecklingsfondens ansvarsområde.

Den iögonenfallande konflikten mellan åtagande och handling kommer också fram i regeringens mål att höja andelen förnybar energi till 38 procent och att bredda energiproduktionspaletten. Eftersom stödsystemet för energi från klenvirke inte genomförts kräver Centerns utskottsgrupp att anslaget för stödet helt och hållet överförs till Kemerasystemet.

Det ligger i vårt samhällsekonomiska intresse att finansieringen av ett hållbart skogsbruk tryggas för att kvantiteten och kvaliteten på de råvaror som kommer ut på marknaden de närmaste decennierna ska hålla en behövlig nivå.

Det finns inga samhällsekonomiska argument för nedskärningarna inom jord- och skogsbruket. På grund av sektorns arbetsintensiva karaktär är effekterna av såväl tillskott som nedskärningar i anslagen mångfalt större för den regionala ekonomin än de anslag som staten skjuter till. Statens finansiella bidrag till exempel till skogsbruksarbeten är bara omkring 25 procent. I kombination med skogsägarnas egenfinansiering får en euro i stöd fyra gånger större effekt för sysselsättningen. Vi vill särskilt lyfta fram att de direkta och indirekta skatteinkomster som staten får från åtgärder som vidtas med Kemera-stöd är ytterst betydande och ofta överstiger den nationella totalnivån på stödet. Bevillningsfullmakten för planerlig skogsförbättring får inte vara ett hinder för att utnyttja anslagen effektivt.

Vi centerledamöter kräver att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att förbättra ursprungsmärkningen på livsmedel. Tydlig ur-

sprungsmärkning stärker konsumenternas rättssäkerhet och underlättar för dem som vill välja inhemskt. Det ökade intresset för matens ursprung kombinerat med tydlig ursprungsmärkning ökar insynen i livsmedelskedjan och rättvisan på livsmedelsmarknaden. Bättre information om hur livsmedelskedjan fungerar möjliggör en rättvisare inkomstfördelning inom kedjan och då stärks odlarnas möjligheter att få rättvisa-re och mer lönsamma producentpriser för sina produkter.

Vi vill påpeka att bättre ursprungsmärkning inte orsakar staten några betydande kostnader. Tvärtom, statsfinanserna stärks om märkningen förbättras och producenterna får bättre villkor.

Utskottet gör alldeles rätt i att i sitt utlåtande betona vikten av att främja utnyttjandet av naturprodukter och att trygga relaterad finansiering. Centerns utskottsgrupp konstaterar att den mest centrala aktören Arktiset Aromit ry måste tillförsäkras tillräcklig finansiering.

Centerns utskottsgrupp förutsätter att förvaltningens verksamhetssätt förnyas med utgångspunkt i att den administrativa bördan för odlarna måste lindras och att en utbetalning av stöd utan dröjsmål måste tryggas. Verkställandet får inte äventyras genom t.ex. nedskärningar i Tikes anslag och personal.

Vi kräver att regeringen ställer om sitt linjeval och börjar följa riksdagens enhälliga beslut att en bedömning av konsekvenserna för landsbygden ska göras i fråga om alla betydande åtgärder och beslut som gäller landsbygden.

Avvikande mening

Vi anser följaktligen

att finansutskottet i sitt betänkande ska beakta synpunkterna i den avvikande meningen, dvs. att regeringen i väsentlig grad försämrar verksamhetsmöjligheterna inom jord- och skogsbruket och att de föreslagna anslagen för 2014 inte gör det möjligt att genomföra regeringens program.

Helsingfors den 24 oktober 2013

Lasse Hautala /cent
Anne Kalmari /cent

Timo V. Korhonen /cent
Jari Leppä /cent